

аспірант
Київського національного
лінгвістичного університету

ЖАНРИ ФРАНКОМОВНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ

Актуальність роботи визначається спрямуванням сучасних філологічних досліджень на вивчення проблеми жанрів інтернет-дискурсу. Особливо популярним стало дослідження мережних текстів та їх жанрів. Мережний текст створюється відповідно до вимог мережі Інтернет і відрізняється від принципів написання друкованих текстів ЗМІ. Все це пояснюється тим, що носієм інформації є комп'ютер, мобільний телефон, планшет чи ноутбук, тож сприйняття тексту модифікується. Зазначимо, що тексти, призначені і представлені на інтернет-сторінках, мають ряд однакових рис, які сприяють швидкому, легкому і зручному сприйняттю будь-якої інформації.

Вперше питання мовних жанрів досліджував М.М. Бахтін. У сучасній інтернет-лінгвістиці немає однаковості щодо класифікації дигітальних жанрів, оскільки відсутнє чітке визначення медійного середовища, що є безпосереднім впливом на його характеристики. Так, російський лінгвіст Л.А. Капаназде виокремлює веб-сайт, електронну бібліотеку, домашню сторінку, гостьову книгу, каталоги, рекламні банери, а також чат, форуми, блоги, електронний журнал, мейл (електронний лист) та ICQ (система обміну письмовими повідомленнями) [3, с. 275].

Л.Ю. Щипицина виділяє веб-сайти, електронний лист та чат [9]. Американська дослідниця інтернет-дискурсу С. Херрінг розглядає дигітальні жанри з перспективи синхронізації, коли один жанр змінює інший. До одного з найбільш несинхронних жанрів, на думку мовознавця, належать веб-сторінка та чат [12]. У цій статті ми розглядаємо такі дигітальні жанри, як блог, електронна пошта, чат, форум, веб-сайт та повідомлення.

Принципово нові медійні можливості і новітні тенденції у комунікативних процесах реалізуються у вигляді дискурсивних практик вербально-невербальної знакової побудови комунікативного простору і в електронно-текстовій формі. Оскільки ми досліджуємо англомовні запозичення саме у мережних текстах, вважаємо за доцільне розглянути специфіку цього поняття. Відомий лінгвіст Д. Крістал використовує поняття *digital text* і визначає *мережний текст* як такий, що функціонує у мережі Інтернет і відрізняється мультимедійністю, гіпертекстуальністю, а також часто має риси креолізованого тексту [11, с. 10].

Мережний текст франкомовної інтернет-комунікації характеризується:

- стислістю викладу тексту (користувач сприймає текст із монітора, тож для більшої ефективності і зручності текст часто складається з 5 000 – 6 000 знаків);
- поділом на блоки і підзаголовки (структурування тексту, а також різноманітні способи виділення (курсив, підкреслювання, виділення іншим кольором, зміна шрифту));
- використання абзаців (із метою полегшення сприйняття, а також інколи використовуються як пунктуаційні знаки);
- вживанням комп'ютерних термінів, найчастіше англомовних запозичень;
- гіпертекстуальністю, що вважається однією з найважливіших ознак мережного тексту (інакше кажучи, набір текстів, які зв'язані вузлами переходу)
- поданням основної інформації і ключових слів у першому абзаці;
- ясністю і точністю подачі заголовку і використанням ключових слів (усі мережеві статті є об'єктом пошукових систем, тож ключові слова мають у повноті відображати тему публікації);
- введенням візуалізації у текст (відео, фотографії для зацікавлення користувача. Дуже часто стаття може складатися із заголовка, 2–3 речень із ключовими словами і відеооглядом представленої технологічної новинки);
- введенням реклами (тексто-графічні або рекламні банери).

Таким чином, мережний текст франкомовної інтернет-комунікації орієнтований на конкретного користувача, має спрощену та мультимедійну структуру, що зумовлено технічними особливостями інтернет-простору.

Блог (від англо-амер. *blog* ← *weblog* – журнал реєстрації, бортовий журнал) – це веб-сайт, тобто комунікаційний інструмент, основним змістом якого є регулярні поновлювані дописи / тексти з мультимедійним наповненням (відео і зображеннями), що організований у зворотному хронологічному порядку відповідно до дати публікації і може бути прокоментованим будь-яким користувачем.

У французькій мові *blog* співіснує з графічно адаптованим *blogue* та офіційною рекомендацією академії: *bloc-notes* (pl.n.m.). Проте термін *blog* є більш продуктивним, оскільки з'явилася низка похідних термінів, як-от *blogueur* – людина, яка веде блог (n.m.), *blogosphère* – сукупність блогів у мережі Інтернет (f.m.), *bloguer/blogger* – вести блог (v.), *bloggage* – дія/ведіння блогу (n.m.).

Ми розрізняємо такі типи блогу:

- за контентом (текст, подкаст, фотоблог, відеоблог);
- за характером інформації (авторський, передрук матеріалів інших блогів, реклама);
- за тематикою (технологічні, медичні тощо);
- за кількістю авторів (особистий блог (блог з одним автором) та груповий (блог кількох авторів));
- за публічністю (публічний простір, особистий щоденник).

Більшість блогів франкомовної інтернет-комунікації має змішаний характер. *Блоговий* дискурс поділяється на *дискурс постів* (тексти, що публікує автор чи автори) і *дискурс коментарів* (тобто вторинний текст, який залежить від будь-якого іншого мережного або позамережного явища (текста, малюнка, фільма тощо)) [7, с. 22].

Чат (від англ. *chat* – базікати) – це письмово реалізований діалогічний чи полілогічний онлайн-дискурс (канал комунікації) двох або кількох комунікантів і реципієнтів.

Підкреслимо, що мова чату, у своєму графічному вираженні, є порівняно новим мережним жанром, який найбільш подібний до усного мовлення, зокрема діалогічного і полілогічного. Неформальне усне мовлення, проникаючи у мережну комунікативну ситуацію, характеризується фрагментованістю повідомлення і еліптичністю сповіщення, що пояснюється структурою програмного та технічного забезпечення. Комунікативна цінність задовгих чат-повідомлень зменшується, тож користувачі скорочують, виключають із речення нерелевантні його члени або відправляють повідомлення частково, поділяючи його на ряд послідовних повідомлень.

Чат-спілкування вирізняється також швидкістю зворотного зв'язку, необмеженою довжиною висловлювань, множинністю діалогу (тобто користувач може вести розмову з багатьма учасниками і водночас синхронно провадити приватний діалог, створюючи для співрозмовників ілюзію ізольованої комунікації) та незворотністю у часі [10, с. 126].

Зазначимо, що лексичний рівень чат-спілкування зазнає чималих змін. Наприклад, навмисне викривлення мовної норми, інакше кажучи, *ератизація* (в англійській лінгвістиці – *какографія*), є порівняно новим явищем інтернет-комунікації, коли під впливом неформальної побутової комунікації відбувається зумисне викривлення орфографічних норм у комунікативному просторі мережі Інтернет. До того ж, технічні чинники (швидкий клавіатурний набір і одночасні комунікативні акти) ускладнюють їх дотримання.

Відповідно, у франкомовній інтернет-комунікації спостерігаються випадки ігнорування норм правопису у разі високої швидкості друку, мимовільні орфографічні і пунктуаційні помилки, навмисні помилки для досягнення комунікативної мети шляхом специфічного стилістичного забарвлення [8]. Однак варто підкреслити, що зловживання еративами призводить до того, що комунікативна цінність репліки нівелюється.

Forum (семантична калька від англ. *forum*, фонетична адаптація [fɔːrəm]) – це площадка асинхронного типу (режим відкладеного часу) з тематичними розділами, темами і повідомленнями, яка створена для взаємодії мережної спільноти з чітким розподіленням: розділ, тема, повідомлення [5, с. 6]. Французькі форуми вирізняються більш високим рівнем грамотності та інформативності порівняно з чатами. До основних характеристик форумів належать:

- тематичність (форуми мають тематичну комунікацію);
- асинхронність (час публікації і відповіді займає від кількох хвилин до місяців);
- полілогічність.

Форум може бути:

- відкритим, тобто доступним для усіх користувачів мережі Інтернет;
- напіввідкритим – тільки для зареєстрованих користувачів;
- закритим – доступ надається певним зареєстрованим користувачам. Таким чином, йдеться про публічний

дискурс [10, с. 12].

Користувачі французьких форумів тяжіють до анонімності, однак водночас спостерігаємо емоційне і відверте обговорення широкого ряду тем. Відхилення від основної теми розділу вважається недопустимим і часто забороняється правилами самого форуму.

Додатковими елементами форумів є аватарки, анкетна інформація, місце розташування, час останнього відвідування, рейтинг і кількість повідомлень, залишених конкретним користувачем.

Структурно форуми поділяються на лінійні і сходинокві. Лінійні повідомлення розташовуються один під одним, а нові повідомлення знаходяться наприкінці. Сходинокві ж повідомлення мають ієрархічну структуру, тобто одне повідомлення має посилання на інші повідомлення.

Тож, форуми мають такі ознаки, як тематичність, комунікація здійснюється асинхронно, діалогічна направленість превалює, ієрархічна структура повідомлень.

Жанр електронної пошти є одним із найбільш фіксованих, найдавніших і усталених серед усіх жанрів інтернет-комунікації. Електронна пошта – це жанр інтернет-комунікації, коли передача інформації відбувається цифровим способом за допомогою комп'ютерних програм і реалізується за допомогою веб- або електронної пошти [4, с. 48].

Як і форум, електронна пошта має асинхронний характер. Передбачається, що обмін повідомленнями відбувається між двома і більше користувачами і має особовий та офіційний характер. У франкомовній інтернет-комунікації ми розрізняємо власне електронні листи (комунікація між двома користувачами і більше), автоматичні розсилки (спеціальні програми інтернет-сторінок, які надсилають інформацію за попередньою згодою користувача), спам (рекламні повідомлення, які надсилають спеціальні програми без попередньої згоди користувача) і службові повідомлення (повідомлення, які генерує програма і надсилає інформація про зміни на сервері).

У франкомовній інтернет-комунікації для позначення електронної пошти використовується термін *courrier électronique* (n.m.), а також *courriel* (n.m.) (у Канаді) або ж офранцузжений варіант *mél* (n.m.), проте у мережній комунікації широко використовується й англійський термін *e-mail*.

В основному терміни електронної пошти утворилися за допомогою метафоричних засобів шляхом перенесення позамережного терміна до інтернет-сфери [7]. Наприклад: *boîte aux lettres, adresse, brouillons, réception, envoyés, indésirables, corbeille, envoyer, message* тощо.

Таким чином, мова чатів, форумів та блогів включає в себе такі характеристики, як креолізованість тексту, встановлення контактів, заміщення емоційного дефіциту через використання смайлів, також характер комунікації виражається в комбінаціях усної і писемної мови. Мережний текст виражається в креолізованості, де смислова наповненість базується на візуально-ілюстративному контенті, що сприяє появі нових жанрів, наприклад *Instagram*, *Printerest*, *Forsquare*, *Yahoo Messenger*, *Skype*, *Twitter*. Необхідність креолізованості заповнює мережу нетекстовим контентом, в якому повідомленням вважається зображення чи відмітка про місцезнаходження.

Література:

1. Бахтин М.М. Проблема речевых жанров. URL: http://philologos.narod.ru/bakhtin/bakh_genre.htm (дата звернення: 08.08.2017).
2. Бахтин М.М. Проблема текста у лінгвістиці, філології та інших гуманітарних науках. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. за ред. Марії Зубрицької. 2-е вид., доп. Львів. Літопис, 2001. С. 416–422.
3. Капанадзе Л.А. Голоса и смыслы. Избранные работы по русскому языку. Проблемы изучения речевых жанров. М., 2005. 334 с.
4. Лысенко С.А. Электронная переписка как особый жанр компьютерного общения. Коммуникативные исследования. Воронеж, 2008. 204 с.
5. Лысенко С.А. Системообразующие признаки интернет-коммуникации. Коммуникативные исследования. Воронеж, 2009. 120 с.
6. Лутовинова О.В. Лингвокультурологические характеристики виртуального дискурса: автореф. дис. ... докт. филол. наук: спец. 10.02.19 «Теория языка». Волгоград, 2009. 39 с.
7. Ляпунова Н.В. Структура, семантика та прагматика словотвірних мережних неологізмів іспанської мови: дис ... канд. філол. наук: 10.02.05. К., 2012. 233 с.
8. Скибицька Н.В. Словотвірний потенціал лексем Інтернет та піар у англійській, сучасній українській та новогрецькій мові. К., 2012. 231с.
9. Щипицина Л.Ю. Комплексная лингвистическая характеристика компьютерно- опосредованной коммуникации (на материале немецкого языка): автореф. дис. ... д-ра филол. наук: 10.02.04 «Германские языки». Воронеж, 2011. 40 с.
10. Юрьева М.Д. Специфика языка испанских чатов и форумов. European Social Science Journal (Европейский журнал социальных наук). 2014. № 4. Том 1. 126 с.
11. Crystal D. Language and the Internet. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. 272 p.
12. Herring S.S. Computer-Mediated Discourse. URL: <http://www.let.rug.nl/redeker/herring.pdf> (дата звернення: 15.07.2017).

Анотація

Г. БРУСКО. ЖАНРИ ФРАНКОМОВНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ

У статті подано аналіз жанрів франкомовної інтернет-комунікації, окреслено межі функціонування й різновиди інтернет-жанрів у французькій мові, розкриваються закономірності виникнення та описуються основні види жанрів франкомовної інтернет-комунікації, також представлений огляд різних поглядів вітчизняних лінгвістів щодо жанрів інтернет-комунікації.

Ключові слова: жанри, інтернет-комунікація, запозичення, блог, форум, електронна пошта.

Аннотация

Г. БРУСКО. ЖАНРЫ ФРАНКОЯЗЫЧНЫХ ИНТЕРНЕТ-КОММУНИКАЦИЙ

В статье представлен анализ жанров франкоязычной интернет-коммуникации и очерчены границы функционирования и разновидности интернет-жанров во французском языке, раскрываются закономерности возникновения и описываются основные виды жанров франкоязычной интернет-коммуникации, также представлен анализ различных взглядов известных отечественных лингвистов по жанрам интернет-коммуникации.

Ключевые слова: жанры, интернет-коммуникация, заимствования, блог, форум, электронная почта.

Summary

H. BRUSKO. GENRES OF FRENCH-LANGUAGE INTERNET COMMUNICATION

The article analyzes the genres of French-language Internet communication and outlines the limits of the functioning and variety of Internet genres in French, reveals the patterns of occurrence and describes the main types of genres of French-language Internet communication, also presents an analysis of the different views of the famous linguists on the genres of Internet communication

Key words: genres, Internet communication, borrowing, blog, forum, e-mail.